

Իզմիտ մէջնութիւն խտարնէս աղասընտան
Թիւրպպեան ձիվան էֆ.յէ սանիթէ միւթէ-
մայիւրի, Մուհամպէթի ումուռիյէի մայիւրի
Թէտդիզ զաւլմի խիւլէֆասընտան Գաս-
րի էֆ.յէ սանիթի սանիտի բիւթպէէրի Թէվ-
նահ. Մանասթըր լիլպաշի միլլէզ պի-
տանլէթ. Բահ.քէմէսի միւտտաթի ումուճի
մուալլիհիլիկի Իզմիտ սանճաղը պիտ.մահ-
քէմէսի ճէզա տաքիւրսի բէլսի Սէրլէթի պէյէ
Թէֆլիզ. Պէրութի վալիսի Խալի բաշա
հազրէթլէրիճէ մուրասսա Սէհիտի, Թէ-
քիբուլլէզ Էրմէշի մէրխասաղ Տ. Նէրէս
նպսիկ. Ալպիլահան Յիլմի Օսմանի իրման
լարը Խսան պոռթուլուր տըր:

ՏԱՍԻԼԻԷ

Տիւն, սէլամըդ րէսմի ալիսինի թէ-մաշա իթմէք իւզըն, իթալիա սէֆիրիյէ պիր րէֆիգի վէ սէֆարէթ պաշ թէրճէմա-նը, Պէնճիգա, Եռնան վէ Բուսանիա սէ-ֆիրէրիյէ պաշ թէրճէմանը, Մոսու. Պոնէթթի, Պուլկար գաբու քէթիւտապը-լա ֆարիւտար, Սըրպիա սէֆարէթի մասլա-հաթկիւզարըլա պաշ թէրճէմանը, Բուսիա սէֆարէթի պաշ թէրճէմանըլա պազը Բու-սիալը միւթէպէրան վէ տիկէր գէվաթ տա-յիրէի ֆախիւրէտէ, վէ սէֆարէթէրին թաւ-սիլէսիյէ կէլմիշ օլան 25 գատար միւթէ-պէրանըն էճանիպ տախի սէտ իւզէրիստէ-քի պաղլէտէ պուլուսուպ, իճապ իտէնէր պիւ վասըթա նախի իթիֆաթըն Ենճիգա-րի օլմուշլար տըր:

—Տիւն, սէլամըդ տան սոնրա իթալիա սէֆիրի սուրէթի զայրը րէսմիէտէ Կու-գուրըն Եանանէլէ գապուլ օլուսարազ, ի-թալիա վիւքէլայի սապըգապընտան օլուպ, սէլանաթլա Տէրիսապաթէթ կէլմիշ օլան մարքի Սան ձուլիսանօլը Զաթը հաղրէթի Բատիշայիէ թազտիմ իյէմիշ տիր:

—Պէրլին Օսմանը սէֆիրի թէվֆիգ քաշա արիւն մէնզուսէն չէրիմիլէ կէլմիշ, վէ տօլրուսա մապէյի ճիւսանուսա ա-քիմէթ իյէմիշ տիր:

—Միւթէվէֆա Տր. իօրասանճեան էֆ. անի մախաուր Տր. Յովհ. էֆ. իօրասան-ճեան, պարապէի սէնիէ, րէտէրիստէն ա-լըգ քալան Ենճիգա էմանէթի Սընհիէ գոմի-սիօնը աղալըլան թալիսին գըլընմը տըր:

—Էրզրում իլէ թրապիզօն արասըն-տաքի Կուրուս տահա գըստա վէ մուսթազաւ հալէ վազը իլին թէտգիգաթը ֆէնիէ ին-րասը իճապ իտէնէրէ էմ օլուսմը տըր:

—Ասաքիլի Շահանէ իլէ Պուլկար իշլը-եաքը պէյիստէ վուգուա կէլէն միւսա-տէմէրտէ, ասաքիլի Շահանէնին բար-լազ մուզաֆֆէրիսթէթի սէվաւ իթմէք-տէ օլուպ, էշքընա՝ հէր թարաֆտա մաղ-լուպ վէ բէրիլան օլուսալարը կիպի, պիր թապըմ տախի սիլաշը Կաթուս սիլաշը օլապը թէվալիմ օլմազտա, վէ էվէլէնէ էշ-քընա իլէ պիրէնէրէք, տաղարա ֆիրար իթմիշ օլմալար տախի քէօյլէրիսէ ալ-տէթիւ, իշ վէ կիւլէրիլէ մէշգուլ օլմազ-տա տըրլար:

—Պուլկար էշքընապընն Կաթուգլա-րը քէօյլէրտէքի պիւսալարըն ինչապընա սարֆ օլուսանազ քէրէսթէթի մէճանէն վէրիլէնէ կիպի, օրման րէսմիստէն տէ մուսաֆ օլմազլար տըր:

—Բուսիլիստէքի ասաքիլի Շահանէնին գըլըն Ինթիսանաթը իլին Ենճիգա էմանէ-թիստէ միւթէվէքըլ իսանէ գօմիսիօքը՝

չիւսիէ գատար 93,400 զէ. թօրալըլար: —Երգուրա վալիսինին րիսաթի ալ-թընաա թէնէթիլ օլուսան իսանէ գօմի-սիօնը, աղ կիւն զարֆընտա 50,000 զէ. ճէմ իթմիշ տիր:

—Բուսիա սէֆիրի, բէնչէնպի կիւնիւ թէնէզգիլ իլին Պրուսապա կիթմիշ տիր:

—Պրանսա սէֆիրի Մ. Լօքրուս՝ սալը կիւնիւ սէֆարէթի Մուէթ նամ մա-եթթ վաթօրըլա Մուստանիսա կիթմիշ, վէ իրթէսի կիւն ալտէթ իթմիշ տիր:

—Ալմանիսին Մօլթ քէ նամ մէքթէպ-հարպ սէֆինէսի պիր գալ կիւնտէն չէ-րիմիլէ կէլէնէք տիր:

—Մալիւմ օլուսըլը վէճէլ, պիր զէման-տան պէրի Եէրի պուլուսալարըն տարֆիաթ վէ իսրանաթըն թէնէմի իթմէք իւզըն նէ կիպի լալիլէր լազըմ օլուսըլը Եուրիա տէվէթէթ թէտգիգ իտիլէքտէ տիր: Պու-թէտգիգաթիստէ, Եէրի պուլուսալարըն իսրանաթն եկեանէ մանի՝ Եօլարըն վէ նազլիէ վասըթալարըն պուլուսմաթը, վէ Եաթուս պուլուսանալարըն տա ինթիլաւ-սըլըլը օլուսըլը անլալըլարազ, Անասա-լըսա մէվուս օլան վէ Եաթըլաւազ պու-լուսան Եօլարըն պիր խարիթասընըն թան-զիմի՝ թիճաթէթ վէ նաֆիա նէշարէթիսէ ինալէ գըլընմը իտիլ: Իշպու խարիթա թանզիմ օլուսարազ, Եուրիա տէվէթէ թազտիմ իտիլմիշ տիր: Պուստա, տէմիր Կօլ մէքէլէրիսէ վէ սլվալիլէ գատար Կաթըլաւազ միւսթանէլ Կօլարըն միգտա-րը 856 քիլօմէթրօ հիսապ օլուսուպ, Եու-րիա տէվէթէթ, պուսըն էն էլզէմի օլան 159 քիլօմէթրօնը սէրիսան, վէ պազ իսի-նին տէ բէյտէրէք Կաթըլաւազնա գարար վէրիլմիշ տիր: Եօլարըն ինչապընտա ին-մալ իտիլմիշ մէտուլ օլմազլար տըր: Ին-չաթի մէսարիֆի՝ Կօլարըն ինչաթի վէր-կիսիստէն թէվալիէ գըլընմազ տըր:

—Հիւքիւմէթի Միսիլի՝ պիր Ալման ֆապրիգալընտան տիւսանսըզ պարութ սաթըն ալմաւա գարար վէրմիշ օլուպ, մէքէր ֆապրիգալա մէվուս պարութ սաթըն ալարազ, սէրիան Տէրիսապաթէթ կէօնտէրէք իւզըն, Կաթընտա Ալմանիա-եա պիր գօմիսիօն կիտէնէք տիր:

—Երէյիլտէ պիր խաթաթիստէ ինչա-լուսանազ տըր:

—Գարապազ էմարէթի Մ. Իվան Մար-գօվիլի՝ Տէրիսապաթէթ Գարապազ սէֆա-րէթիսէ թայիսին իլին Պապը Ալինին րէ-յինի իսթմիշ տիր:

—Վիլնիա Օսմանը սէֆիրի պազը խու-սուսի իլէրիսին թէվալիէսի իլին Տէրիսա-տէթէ կէլմէք իւզըն Եօլա չըգմըլ տըր:

—Մ. Նալէվի՝ Տէրիսապաթէթ Պուլկար գաբու քէթիւտալըգ մէմուրիէթիսի գապուլ իթմիշ օլուպ, Կաթընտա Տէրի-

սապաթէթ կէլէնէք տիր: Վիլնիա Պուլ-կար մալաւաթկիւզարըլընա թալիսին օ-լուսան Մ. Կէշօֆ տախի՝ կէլէնէք հաթթա չէհրի մէքէրէք կիտէնէք տիր:

—Բէնչէնպի կիւնիւ Իրան սէֆիրի՝ Սապարազաւ վէ իսրիսիէ նազըլը հազա-րաթըլա, Եռնան սէֆիրի տէ, իսրիսիէ նազըլը հազըթէթէրիլէ միւլապաթ իթ-միլէր տիր:

—Հայվանաթըն էնիլէտէն ալընաճազ վէրիլտէն, 2 Եալընտան քիւլիւք օլան թալարըն մուսաֆ օլուսըլարը Կաթըլմը իտիլ: Գեաֆֆէլի հայվանաթըն էնիլէ Կալ-լուսարըն պու վէրկիտէն մուսաֆ օլուսը-լար՝ թէքէրէի սաթիլ իլէ Մալիլէ նէզա-րէթիսէ պիտիլմիշ տիր:

—Ալմանիստա պուլուսան զէվէսիսի կէթիլմէք իւզըն օլ մանիպէ կիթմիշ օլան Ալմանիա սէֆիրի՝ տիւն չէհրիլէ կէլմիշ տիր:

—Թիւթիւն րէթիսի հիւստարան մէճ-լիսի ումուսիսի՝ ալաֆ. հոկտ. 21 տէ Գա-լաթտա մէքէք իտարէլսանէսիտէ ին-թիլա իտէնէք տիր:

—Պրանսա ալիլէ նազըլը սապըլը Մ. Միլիար Տէրիսապաթէթ կէլմիշ, վէ սէֆիր Մ. Գօմիսանը զիւսաթէթ իթմէք իւզըն կէլէն կիւն Թարապիստա միւսապաթէթ-րէթիսանէսիսէ կիթմիշ տիր:

—Պրանսըլարըն ինչապա զէվէսի Ե-մէք չըգարալարընն էօնիսիւս ալմազ իւզըն, Եքմէյի վէլէն իլէ սաթըլմաթ գապուլ օլուպ օլմալաւաճազ մէսիլիսին թէտգիգի հաթընտա չէրէֆարտուր իտէն իրատէի սէնիէ՝ Տախիլիէ նէշարէթիսէ թէվալիլ իտիլմիշ տիր:

—Ջէյիլիւպընը ֆապրիգալընտա ի-մալ իտիլմէքտէ օլան Մաուզէր ֆիշէնքէ-րիսին միգտարըն արթըլաւազ իւզըն իմա-լաթն կէրիմ վէրիլմիշ օլուսըլընտան, մէք-քիւր ֆիշէնքէրին գօմանալըն իլին լազըմ օլան 100,000 օգգա պազըլըն սէրիան թէտարիքի խուսուսընա իրատէի սէնիէ չէ-րէֆարտուր իլէմիշ տիր:

—Բուսիլէ տէմիր Եօլարըն թանվիլա-թընտան գուրա քէիլէթիլտէլ ալօրթի օլմալարա 100 տէ 60 վէ իրքալիս իսապէթ իտէնէրէ թաւ իթրալիլէ թէնտիլէ օլու-նաճաղը՝ Տիւսուսըն ումուսիլէ իտարէսին-տէն իլան օլուսմաթ իւզըլիլէ, պուստան պէօլէ բրօմէսիլէ՝ տահա պահալըն սաթըլ-մաւա պալաւաճազ տըր:

—Սէլանիլէք չըգան Ասր զազէթաթը՝ լիլալէթէ մուլապգաթէն թաթիլ իտիլ-միշ տիր:

—Բուսիա Վիլանիլի զազէթաթը պի-լա միւստէթ թաթիլ գըլընմը տըր:

—Իգմիրտէ չիլէք իսաթալըլը Էլան ինթիսիլ Կիւլմէքտէ օլուպ, չիսիսիէ

գատար 400 քիլիպու իսաթալըլա գուր-պան կիթմիշ տիր: Եիսիսի իտէ, կիւնտէ 8—10 քիլիպու Եիւզտէն վէֆաթ իթմէք-տէ տիր:

—Լէվանի չէրալա զազէթաթը՝ հա-մալարըն պիր էվտէն տիկէր էվէ Էնա նազըլ իթմէք իլին քէյֆիլէրինէ կէօրէ իթ-րաթ մէրթէպէտէ ֆիւսաթ իսթէմէքտէ օլ-մալարընտան, վէ պազէն բարասր օլմա-տըլըն ճիլէթէ, քէնտի էնեաթըն պիլաթ նազըլ իտէն խըզմէթի կիպի քիւսէլէրէ թէսաթիւֆ իթալիլէրիստէ, հազարէթ վէ պէտմուսմէլէ իթմէքտէ օլուսըլարընտան պահալա, պու պապտէ Ենճիգա էմանէթիսին նազարըն տիգգաթըն տալէթ իտիսօր:

—Թաթալաթա թիֆօ իսաթալըլը գուհուր իթմիշ տիր:

—Չըգան բազար կիւնիւ Պիլիլ թա-րաֆընտա պիր Բուս տէլիգալըլըն՝ մա-պահտան ազաւա գատար պիր պիլիլիք բազը իլմէք իլին պահա կիլիլմիշ, ֆա-գաթ չիլէյի Կաթը իտիլմէ, տէրանսըզ Եէրէ տիւսաթիւստէն, իսանէսինէ նազըլ իտիլմիշ, վէ իտիլէն թէտալիլէ բաղմէն, սալը կիւնիւ տէնէթիլ անըլար իլինտէ վէ-ֆաթ իթմիշ տիր:

—Պէյօլլուստա էմին ճալիստէ պիր սէպիլէ պօթմանը գուհուրընտա 40 Եալ-լարընտա պիր Բուս գարընընն նազը պու-լուսմուշ տըր: Մէկպուրէնին, զաթէն պիր գալ տէֆա թէլէֆի նէֆաթ թէնէպպիւս իթ-միշ օլուսըլու, վէ պու տէֆաթի հարէթիթ տէ սուի գատա իտուկի՝ ինթա իտիլէն թահ-գըգաթտան անլալըլը տըր:

—Պէյօլլուստա թիմիլի, վէնէտիլ վէ Տէրմիշ սօգալարընտա պուլընտան ումուս-խանէլիլին պօթաթըլմաթտա գարար վէ-րիլմիշ տիր:

—Գատըլէօլիստէ սաթիս պիր տէլի-գանլը իլէ պիր Երմէնի գըլընըն, չըգան բազար կիւնիւստէն պէրի զայպ օլմուշ օլ-տուգլարը իլիւսիլէ օլուսուսօր:

—Ջարչէնպի կիւնիւ մէրիքէօլիստէ Բուս քիլիսիսի գարընընտա քէրէթիլէն Գառնիլիլին ալապա տիւքքեանընտան Եան-կըն գուհուր իտէրէք, մէքէր տիւք-քեան իլէ իւզէրիստէք իսանէ Եանմը տըր:

—Օ սապահը Օրթաքէօյտէ գուհուրա-ճը նիգօլիլին տիւքքեանընտան աթէշ գուհուրիլէ, տիւքքեանըն պիր գըմը միւսիլէք օլմուշ տըր:

—Ջարչէնպի կիւնիւ կիւնիւսիլ վազթը Ս. Յովհ. Ոսկերէրան քիլիսիսի գարընընտա Ըթըր սօգալընտա ֆապիւստա Կարապետ էֆ. նին իսանէսինէ, իսանէ իսալընըն քէօյ-տէ օլուսըլարընտան պիլ իսթիֆաթ խըր-սըլար կիրէրէք, պիլիլէն Էնեանը պիլա ֆիթուր նազըլ իթմիլէր տիր: Ուրընզար,

(71)

ՊԻՔԵՍ ԳԱՏԵՆ

Կօլէն. — (մէքաղէ.) Էվաթընը թէքար պուլմազ մը. զայպ մը իթմիշ իտիլիլ:

—Ահ, պու պիր տէնէթիլ վէ Էրա-րի հիքեանէ տիր քի, իլէրուտէ քիւնիւ-նէ վարաճաղը... չիսիլիլէ պուստան պահա իթմէք, հաթթա տիւչիւմէք տախի իսթէմէք, իսայր, հէնուլ քէք զայիֆիլ, վէ կէլէն ճէֆալարը Եալընը իսթըրա-մազլա թէքար իսաթալանաճաղըն հիսս իտիլիլ: Բուսիլէն նէրէտէ պուլուսմըլը-նը պիլիլիսթալընը... քէնտիսիստէն իսապէր ալտընը մը:

Ժազ Կօլէն, պու սիւսիլ իլիլիլիլին. տէ, թէնաճիւպանէ Մարսէլէ պազտը: Տիւսիլ Եանա Բուսիլ սէվիսթ, տէլի տիւ-չիւսիլ:

Ժազ. — Բուսիլ Ալթէտէ թէսաթիլ իթմիլ:

—Ահ, տիւք քէնտիսիլ կէօրիւ-նիլը, Էլան պահա սէօյլէմիսթը... նալը տըր. նէ Եաթըն. ճէվապ վէրին, չարուգ ճէվապ վէրին:

Կօլէն, մէքպուրէնին, Էլան տիկէրիլէ մուսապպէթի պուլուսմըլըն չիւսիլիլիլ զալմաւաթազ, գալիլիլէ պիր իսալիլիլ սա-լանմըլընաթա միւթէվէսիլ օլուսու, վէ թէքտիւսիլ պիր թալիլ իլէ,

—Տիւք Բուսիլ իլտիլմաթըն սիլ գապուլ իթմիլիլ, տէտիլ:

—Իգմիրմաթըն՝ մը. նէ սէօյլէմիս-սուսիլ:

Մարսէլ, լէնէսի էօլիլ. կիպի սօլիլուս օլուսըլը, վէ կէօլէրի չազըն կիպի պազ-տըլը հալալէ, տեսալա գալըլա, պիր ին-թիլիստիկալ արաւազ իւզըն Ժազըն գօ-լուսու թուլթու:

Օլ վազթի կէն սօգթօր, պիլալէ գա-տընն մէքէր տէնէթիլ հազըլէթտէն իսապէրտար օլմաթըլըն անլաւարազ, սէօզիլիլ կէրի ալմազ իսթէթի իտէ տէ, իշ իլտէն կէլմիշ իտիլ: Իսթէմէքտէ վուր-տուլը չալիստէ թէնսիլ ֆարպէնիլ թա-միրի գապիլ տէլիլ իտիլ:

Եիսիլ իտէ, պէտպալիլ գաթըն, կի-

րիթիլ օլուսըլը ֆէլաթէթի թէմալիլէ տիւսալազ իսթէթիլի ճիլէթէ, պուսա սօգթօր գարըն տուրաւազ իտիլ:

Լաքին Մարսէլ, վազը օլան սաթմէ-տէն օ գատար սաթըլըն իտիլ քի, գար-չընտան պիր կիրտապալըլըլըն զանն, վէ քէնտիսիլին պալըլմազ տէրէնէսիլէ կէլիլիլիլ հիսս իթիլիլիլտէն, էօյլէ պիր ումուսիլ պալիլ իլինտէ ալէմէ քէլիլ օլ-մալազ իւզըն, քէնտիլ թօլաւարազ, — Բէնա իտէրիլ, պէնիլիլ Ասա սօ-գալընա կէլին... պուրտան ուզազ տէ-րիլ տիր. ումարըլ քի օրաւա գատար Եիւ-րիւսէպիլէնէլիլ... լաքին, կիտէլիլ, չա-բուգ կիտէլիլ, տէլի պէնա իլէլիլ:

Ջօնուգ, արապալընտա օնուսիլ իտիլ: Ջանն իտէրիլիլ քի մէլէթէրէ թէպէս-սիւս իտիլիլ իտիլ:

Պէյօլլէն Ասա սօգալընա նազըլ օլան պալիլիլին գաթուսըն սօգթօր Եօլա չըգ-տըլար:

Մարսէլ, Եօլա պիր սէօզ պիլէ սէօյ-լէմիլիլ, անազ արա սըրա, նէֆէս ալ-մազ իւզըն տուրտուլընտա, տէրին պիր մի չէքմէքտէ իտիլ Ժազ Կօլէն, իսայր-իսանէն սէօզըն իլէ մէքպուրէնի թէսէլիլ

իթմէք չալըլմազտա իտիլ իտէ տէ, սալա թէնսիլ իթմէմէքտէ իտիլ:

Նիսանէթ էվէ վաթը օլուսըլարընտա, Մարսէլ, ուսուսալա օլան չօնուլըն Լիսիլիլէ թէվալիլ իթիլիլտէն սօթա, կէն սօգթօր իլէ պէրապէր քէնտի սօթաթնա չէթիլիլ, վէ օրատա պիր գօլթուգլու իս-կէմէնէն օլուսարազ:

—Եիսիլ, տէտի, հազըլէթի հալէ թէմալիլէ ալեւա օլմազ իսթէրիլ: Ան-լա՛հօրուսընը, տօթթու, էօլէնէլիլիլ պիլիլ, Եիլէ պու ալազա իտիլիլիլ հիքեանէսիլ թէմալիլէ անլաւարընմ:

—Պիլիլիլիլ քէք աղ չէլ տիր... Պէն Բարիլտէ տէլիլ իտիլ... Մաթթիլէսիլիլ սիլէ պէնա իթիլիլիլ վէնէլէ, տը Ժիւր-թէ Ալթէտէ թէսաթիլ իթիլիլ:

—Գարընըլա, տէլիլ մի... Ահ, պէն-տէն պիր չէլ կիլիլիլիլ... սիլէ Եէլիլ իտէրիլ քի, վազը օլան ֆէլաթէթ գա-տէնիլին սօն տալաթնա գատար իլէնէ-լիլ... Լաքին իլտիլմաթըն վէ ալազա պէնիլ թէր Իտիլիլիլ սիլէ նալը իլալա իթիլիլ:

—Մատա քի հէր չէլ պիլմէք իս-թէնտընը, իլթէ սիլէ սէօյլէիլ. Բա-

